

Innhold

DEL I: HVA ER BARNEHAGEKVALITET?

KAPITTEL 1

<i>Hvorfor er barnehagekvaliteten kommet i fokus?</i>	17
Økt oppmerksomhet på kvalitet i vårt samfunn	17
St.meld.nr. 27 (1999–2000) <i>Barnehager til beste for barn og foreldre</i>	19
Lovendringer, rammeplanrevisjon og innspill om kvalitet	22
Nye grep for å styrke kvaliteten	22
Revisjon av barnehageloven	23
Tiltak i arbeidet med å styrke kvaliteten på barnehagesektoren	24

KAPITTEL 2

<i>Hva er kvalitet i barnehagen?</i>	26
Kvalitet og kvantitet – en første tilnærming	26
Barnehagekvalitet	28
En definisjon	29
To perspektiver: Opplevelseskvalitet og kriteriekvalitet	30
Ulike kvalitetsdimensjoner i en integrert modell	32

KAPITTEL 3

<i>Kvalitetskriterier for barnehagen</i>	39
Kvalitetsmåling er ikke problemfritt	39
Kriterier for måling av kvalitet	40
Eksempler på spørsmål om kriteriekvalitet:	
Strukturelle forhold	40
Eksempler på spørsmål om kriteriekvalitet:	
Prosessuelle faktorer	42
Kriteriekvalitet: Problemstillinger knyttet til vurdering av resultatkvalitet	43
Bruk av etablerte måleinstrumenter: ECERS	45
Bruk av kvalitetstester – en drøfting	46
Måling og testing av barnehagebarn	47
Kvalitetssikring – et moteord	49

KAPITTEL 4

<i>Opplevd kvalitet i barnehagen</i>	51
Litt om innsamling av data i prosjektet <i>Den norske barnehagekvaliteten</i>	51
Barns liv i barnehagen	53
Generell trivsel	53
Hva liker barna å gjøre i barnehagen?	60
Hvilke leker er morsomme?	55
Sosiale relasjoner – vennskap – mobbing	56
Barns medbestemmelse i barnehagen	60
Hva er de viktigste opplevelseskvalitetene for barna i barnehagen?	62
Foreldrenes opplevelser av kvalitet	63
Foreldrenes generelle tilfredshet med barnehagen ...	63
Foreldrenes samarbeid med barnehagen	64
Foreldrenes rolle i arbeidet med å utvikle kvalitet i barnehagen	67
Hva er viktig for foreldrene?	67
Helhetsinntrykk av foreldrenes forhold til barnehagen	69

De ansattes erfaringer med kvalitetsarbeid	72
Hvordan vurderer de ansattes barnas og foreldrenes rolle i kvalitetsutviklingen?	72
De ansattes rolle i utviklingen av kvalitet	73
Jobbtilfredshet	76
Ettertanker	78

KAPITTEL 5

<i>Arbeid med kvalitet på ulike nivåer på barnehagefeltet</i>	80
Litt om ulike perspektiver og nivåer i kvalitetsarbeidet ..	80
Det statlige nivået	81
Klar politikk på barnehageområdet	81
Et utgangspunkt i barnas beste	82
Sammenheng og koordinering av tiltak	85
Rammeverk i lover og forskrifter	86
Økonomi og investeringer	87
Systematisk planlegging, oppfølging og forskning ...	88
God kompetanse hos de ansatte	90
Det kommunale nivået	93
Sammenheng og koordinering av eksisterende barnehagetilbud	94
Utvikling av nye tilbud	95
Skaffe til veie nok ressurser til barnehagene og sørge for god bemanning	96
Faglig og administrativ oppfølging av alle barnehagene. Rådgivning og støtte for å fremme og utvikle kvalitet	97
Lokalt utviklingsarbeid	98
Utviklingsarbeid og forskning på kommunalt nivå ...	100
Barnehagenivået	100
Variert og tilpasset fysisk miljø ute og inne	101
Gode og stabile relasjoner i barnehagen	102
Varierte læringsaktiviteter	103
God småbarnspedagogikk	104
Godt samarbeid med foreldre, eier og nærmiljø	105
Varierte vurderingsmetoder – gode rutiner for kartlegging og vurdering	106

Systematisk arbeid med faglig utvikling av personalet og av barnehagen som institusjon	106
Drøfting	107

DEL III: Å ARBEIDE MED KVALITET I BARNEHAGEN

KAPITTEL 6

<i>Å skape forutsetninger for kvalitetsutvikling</i>	111
Kunnskapssyn og kunnskapsutvikling	111
Kompetanseutvikling	114
Personlig kompetanse	115
Faglig kompetanse	117
Didaktisk kompetanse	118
Sosial kompetanse	118
Endrings- og utviklingskompetanse	121
Yrkesetisk kompetanse	123
Generell yrkeskompetanse	124
Ettertanker	126

KAPITTEL 7

<i>Utviklingsprosesser i barnehagen</i>	127
Faser i utviklingsarbeid	127
Etableringsfasen	129
Hvordan probleminnramme og hvordan velge et fokusområde?	129
Hvordan formulere en konkret problemstilling og mål for prosjektet?	131
Hvilke spørreord brukes i formulering av problemstilling?	133
En <i>bli-kjent-fase</i>	134
Etablering av nettverk	135
Etablering av tillit	137
Å fokusere på det tause	137
Den første kartleggingen	138
Den første forankrings- og etableringsprosessen	140
Planleggingsfasen	143

Tilrettelegging av prosesser for læring og utvikling . . .	143
Ulike typer planer	144
Motstand	145
Utviklingsfasen	149
Kjennetegn ved utviklingsfasen	149
En lærende organisasjon	151
Samskapt læring – utvikling av felles forståelse	152
Vurdering av tiltak	154
Erfaringsspredning og formidling	154
Implementeringsfasen	155
Nye rutiner og arbeidsformer	155
Barns medvirkning	156
Videreføringsfasen	159
Ettertanker	161

KAPITTEL 8

<i>Ledelse og veiledning</i>	162
Ledelse	162
Pedagogisk ledelse	163
Oppgaveorientert pedagogisk ledelse	169
Relasjonsorientert pedagogisk ledelse	170
Endringsorientert pedagogisk ledelse	171
Veiledning	174
Ekstern veiledning	174
Hva slags type prosesser vil en veileder bli utfordret på i kommuner og barnehager?	177
Ettertanker	179

KAPITTEL 9

<i>Vurdering og dokumentasjon</i>	180
Generelt om vurdering og metode i barnehagen	180
Nærmere omtale av en del aktuelle metoder til bruk i barnehagen	185
Intervju av barn	185
Barnesamtaler	189
Praksisfortellinger	190
Observasjoner	194

Spørreskjema	196
Utvikling av kvalitetskjenntegn i barnehagen	197
Dokumentasjon og pedagogisk dokumentasjon	199
Generelt om dokumentasjon	199
Pedagogisk dokumentasjon	200
Ettertanker	202
KAPITTEL 10	
<i>Alltid underveis!</i>	204
Kvalitetsarbeid som dynamisk prosess	204
Kvalitetsarbeid: En utfordring for alle som er knyttet til barnehagesektoren	205
Litteratur	209
Nettadresser	217
Stikkordregister	219